

(Đoạn Thứ 2 Có 4 Phẩm)

**Phẩm 1: XỨ PHƯƠNG TIỆN THỨ PHÁP:
BỒ TÁT TƯỚNG**

Bồ-tát thành tựu năm thứ tướng chân thật, được kể vào số của các Bồ-tát: Một là thương xót. Hai là ái ngữ. Ba là dũng mãnh. Bốn là huệ thí. Năm là nói pháp nghĩa sâu xa. Năm tướng này, mỗi thứ đều có năm thứ phân biệt: Một là tự tánh. Hai là cảnh giới. Ba là quả báo. Bốn là thứ lớp. Năm là thâm nhận.

Tự tánh của thương xót có hai thứ, một là chí tâm. Hai là đầy đủ. Chí tâm là tâm an ổn, tâm vui thích. Đầy đủ là Bồ-tát hết lòng đối với chúng sinh, tùy theo năng lực của Bồ-tát mà thân khẩu tạo lợi ích.

Tự tánh của ái ngữ, nghĩa là trước nói lời an ủi, như trong phẩm Nhiếp ở trên đã nói.

Tự tánh của dũng mãnh, nghĩa là đối với chúng sinh, lực và ý chí luôn mạnh mẽ.

Tự tánh của huệ thí là bố thí thắng diệu bố thí không phiền não.

Tự tánh của thuyết pháp nghĩa sâu xa, nghĩa là bốn trí vô ngại, xuất sinh trí chánh phương tiện.

Cảnh giới của thương xót có năm thứ: Một là chúng sinh thọ khổ. Hai là chúng sinh hành ác. Ba là chúng sinh buông lung. Bốn là chúng sinh trong đường tà. Năm là chúng sinh bị phiền não sai khiến.

Từ địa ngục cho đến tất cả khổ phải chịu liên tục, đó gọi là thọ khổ. Tuy không thọ khổ, nhưng thân, khẩu, ý phần nhiều tạo hành ác, đó là mười hai luật nghi ác, đấy gọi là hành ác. Tuy không thọ khổ, không tạo hành ác, nhưng tham đắm năm dục, ca múa, đùa giỡn, đấy gọi là buông lung. Tuy không thọ khổ, không tạo hành ác, không tham đắm năm dục, nhưng nương vào tà kiến cầu giải thoát khổ, đó gọi là đường tà. Xa lìa năm dục, theo pháp xuất gia, không thọ các khổ cho đến nẻo tà, nhưng có đủ phiền não hoặc có mà không nhiều, nghĩa là chánh phương tiện, phạm phu chân thật và các học nhân, đó gọi là bị phiền não sai khiến. Bồ-tát đối với cảnh giới này sinh tâm thương xót là rất ráo, vô thượng.

Cảnh giới của ái ngữ có năm thứ: Một là chánh ngữ chân thật. Hai là chánh ngữ hoan hỷ. Ba là chánh ngữ tạo lợi ích. Bốn là chánh ngữ như pháp. Năm là phương tiện thuyết pháp ngữ, như trong phẩm Nhiếp đã nói ở trước. Bồ-tát đối với cảnh giới này sinh tâm ái ngữ là rất ráo

không gì hơn.

Cảnh giới của dũng mãnh có năm thứ, như trong phẩm Bồ-đề phần ở trước đã nói. Bồ-tát đối với cảnh giới ấy sinh tâm dũng mãnh rất ráo không gì hơn.

Cảnh giới của huệ thí có năm thứ: Một là thí không phân biệt. Hai là thí hoan hỷ. Ba là thí chí tâm. Bốn là thí không nhiễm ô. Năm là thí không nương tựa, như trong phẩm Thí ở trước đã nói. Bồ-tát đối với cảnh giới này, sinh tâm huệ thí rất ráo không gì hơn.

Cảnh giới của thuyết nghĩa pháp sâu xa có năm thứ: Một là đối với kinh của Như Lai đã giảng nói luôn tùy thuận, tương ứng với các pháp “không”, duyên khởi sâu xa. Hai là đối với các giới luật, khéo biết chỗ phạm, không phạm cùng với nẻo ra khỏi phạm. Ba là đối với tạng Ma-đắc-lặc-già, kiến lập pháp tương không điên đảo. Bốn là đối với pháp nghĩa sâu diệu dùng tưởng phân biệt. Năm là đối với pháp nghĩa của tất cả pháp, dùng vô số ngôn từ để tạo ra vô số phân biệt. Bồ-tát đối với cảnh giới này, sinh tâm thuyết nghĩa pháp sâu xa rất ráo không gì hơn.

Bồ-tát thương xót các chúng sinh nên tu tập tâm từ, tạo phương tiện gần gũi đem lại lợi ích, không chán, phần nhiều trụ trong an lạc của hiện pháp vô tội, thâm giữ chúng sinh, như Đức Thế Tôn dạy: Phước lợi của tâm từ, thân thường không bị đao gậy làm hại, ở đây nên nói rộng, đó gọi là quả của sự thương xót.

Bồ-tát hành ái ngữ, ở trong pháp hiện tại, xa lìa bốn lỗi của miệng, là nói hai lời, nói thô ác, nói dối, nói thêu dệt, đem ái ngữ này thâm giữ mình, thâm giữ người, nơi đời vị lai thành tựu chánh ngữ, lời nói liền được tin dùng, đây gọi là quả của ái ngữ.

Bồ-tát hành dũng mãnh, ở trong hiện pháp, xa lìa các sự biếng nhác, tâm thường hoan hỷ, thọ trì giới luật nghi của Bồ-tát, không hủy không phạm, dùng tâm an nhẫn thâm nhận mình và người, ở đời vị lai, mọi hành sự của Bồ-tát thấy đều có thể tu học, học rồi kiên cố, đây gọi là quả của dũng mãnh.

Bồ-tát hành huệ thí và nói pháp nghĩa sâu xa, được quả như nơi phẩm Lực, phần Bồ thí Ba-la-mật, Bát nhã Ba-la-mật đã nói ở trước, đây gọi là quả của huệ thí và nói pháp nghĩa sâu xa.

Thứ lớp nghĩa là Bồ-tát trước hết tu pháp thương xót thâm giữ chúng sinh, vì khiến chúng sinh ra khỏi pháp bất thiện, an lập nơi pháp thiện, nên giảng nói đầy đủ, thế nên tiếp đến mới nói ái ngữ. Chúng sinh tạo ác và các thứ phiền não hệ thuộc không dứt, cho nên sau đây là nói dũng mãnh. Hoặc có chúng sinh phải dùng tiền tài thâm nhận, hoặc

có chúng sinh phải dùng pháp thâm nhận, hoặc dùng cả tài lẫn pháp để thâm nhận, vì thế cho nên sau rốt mới nói huệ thí và nói pháp nghĩa sâu xa.

Bồ-tát có năm thứ tướng thâm giữ sáu Ba-la-mật. Sáu Ba-la-mật này thuộc về tướng nào? Tướng thương xót thâm giữ Thiền Ba-la-mật. Tướng ái ngữ thâm giữ Giới Ba-la-mật, Bát nhã Ba-la-mật. Tướng dũng mãnh thâm giữ Nhẫn nhục Ba-la-mật, Tinh tấn Ba-la-mật, Bát nhã Ba-la-mật. Tướng huệ thí thâm giữ Bố thí Ba-la-mật. Tướng nói pháp nghĩa sâu xa thâm giữ Thiền Ba-la-mật, Bát nhã Ba-la-mật. Đó gọi là Bồ-tát có năm thứ tướng với năm thứ phân biệt.
